

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **ОЦІНКА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ**
(на матеріалах ТОВ «ГКС УА»)

**ESTIMATION OF THE ENTERPRISE VALUE
IN THE SYSTEM OF FINANCIAL
AND ECONOMIC STRATEGY OF ITS DEVELOPMENT**
(on the materials of LLC «GCS UA»)

Виконала: здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти групи 6Ф
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

Мельник І.В.
(прізвище та ініціали)
Керівник: Новосьолова О.С.
(прізвище та ініціали)

Хмельницький - 2024 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

_____ Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

«24» 09 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

_____ Мельник Ірині Василівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Оцінка вартості підприємства в системі фінансово-економічної стратегії його розвитку (на матеріалах ТОВ «ГКС УА»)

керівник роботи Новосьолова Олена Сергіївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом закладу вищої освіти від «24» вересня 2024 року № 496-с

2. Строк подання роботи здобувачем 19 грудня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, монографії, періодичні видання, звітність ТОВ «ГКС УА»

4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретико-методичні основи оцінки вартості підприємства. Оцінка вартості ТОВ «ГКС УА». Підвищення вартості підприємства як стратегія його розвитку.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 16 рисунків та 23 таблиці

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-III розділів	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	24.09.24	22.11.24
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	24.09.24	29.11.24

7. Дата видачі завдання 24.09.24 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	25.09.24-30.09.24	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	01.10.24-04.10.24	виконано
3.	Написання 1 розділу	07.10.24-18.10.24	виконано
4.	Написання 2 розділу	21.10.24-01.11.24	виконано
5.	Написання 3 розділу	04.11.24-15.11.24	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	18.11.24-22.11.24	виконано
7.	Оформлення роботи	25.11.24-29.11.24	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	02.12.24	виконано
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	09.12.24	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	19.12.24	

Здобувач _____ Ірина МЕЛЬНИК
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____ Олена НОВОСЬОЛОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Мельник І. В. Оцінка вартості підприємства в системі фінансово-економічної стратегії його розвитку. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 072 – фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Херсонський національний технічний університет, Херсон, 2024.

Кваліфікаційну роботу магістра присвячено розробці теоретико-методичних положень і практичних аспектів оцінки вартості підприємства в сучасних умовах господарювання. Проведено оцінку вартості суб'єкта дослідження. Визначено напрями підвищення вартості підприємства як стратегічного напрямку його розвитку.

Ключові слова: вартість підприємства, оцінка, фінансовий результат, активи, економічна додана вартість, стратегія розвитку.

ANNOTATION

Melnyk I. V. Estimation of the enterprise value In the system of financial and economic strategy of its development. – Manuscript rights.

Master's qualification work in the specialty 072 – finance, banking, insurance and stock market. Kherson National Technical University, Kherson, 2024.

The master's qualification work is devoted to the development of theoretical and methodological provisions and practical aspects of estimating the value of an enterprise in modern business conditions. The value of the research subject was estimated. The directions of increasing the value of the enterprise as a strategic direction of its development were determined.

Keywords: enterprise value, assessment, financial result, assets, economic added value, development strategy.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Економічна сутність вартості суб'єкта господарювання.....	9
1.2. Нормативно-правові та методичні підходи до оцінки вартості підприємств.....	19
1.3. Сутність та роль управління вартістю підприємства.....	29
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ВАРТОСТІ ТОВ «ГКС УА».....	39
2.1. Загальна характеристика підприємства.....	39
2.2. Дослідження фінансового стану ТОВ «ГКС УА».....	51
2.3. Оцінка вартості ТОВ «ГКС УА».....	60
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СТРАТЕГІЯ ЙОГО РОЗВИТКУ.....	68
3.1. Фінансово-економічна стратегія підприємства як головний інструмент його сталого розвитку.....	68
3.2. Міжнародна практика оцінки вартості бізнесу.....	78
3.3. Підвищення вартості підприємства у контексті його стратегічного розвитку.....	86
ВИСНОВКИ	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	100

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасній економічній теорії одним із ключових понять, яке характеризує цінність підприємства для ринкового середовища, виступає вартість. Будучи багатогранною категорією, яка несе в собі суспільну, економічну, технічну оцінку, може вказувати як на цінність підприємства для певної групи суб'єктів ринкових відносин, так і на його стратегічні можливості, наявний майновий стан, ступінь адаптивності до умов зовнішнього середовища тощо. Дослідження детермінант зростання вартості підприємства дозволяє віднайти необхідні резерви поліпшення його позицій на ринку, уточнити стратегічні пріоритети розвитку, визначити шляхи покращення ділової репутації, забезпечити подальше зростання інвестиційної привабливості підприємства, оптимізувати ступінь взаємодії зі стейкхолдерами, сформулювати необхідну основу його зростання. Враховуючи, що існуючі нині обмеження (як результат поширення пандемії) щодо підвищення ділової активності підприємств і малого та середнього бізнесу зокрема, можуть мати серйозні наслідки для зміни цінності підприємств, проблема уточнення змістовного наповнення поняття «вартість підприємства» та вивчення детермінант її зростання виступає доволі актуальною.

В умовах ринкової економіки головною метою управління підприємством є підвищення рівня його вартості, яка визначається вартістю майна самого підприємства. Дослідження оцінювання розміщення та ефективності формування фінансових ресурсів, а також фінансування як основи формування активів підприємства є важливим завданням управління підприємством, вирішення якого залежить від оптимальної структури активів та пасивів підприємства. Без реального оцінювання власного капіталу неможливо забезпечити достовірність і, відповідно, об'єктивність звітних показників навіть тоді, коли техніка бухгалтерського обліку бездоганна.

Оцінка бізнесу є невіддільною частиною обґрунтування та управління

інтеграційними процесами компаній, а також одним з важливих завдань ефективного управління. Вона дає змогу визначити конкурентоспроможність й успішність компанії на ринку та є індикатором розвитку компанії. Сам процес оцінки здійснюється з метою обчислення ціни продажу, страхування майна, отримання кредиту; для визначення бази оподаткування, переоцінки основних активів підприємства, приватизації тощо.

Теоретичне та практичне значення. Песимістичні прогнози щодо зміни ринкової вартості бізнесу в сучасних реаліях надають підстави для пошуку можливостей зміцнення фінансової бази підприємства, відновлення його прибутковості та збільшення очікуваних надходжень у прогностичному періоді.

Наразі керівництву вітчизняних підприємств необхідно зосередити увагу на питаннях попередження зниження вартості їх бізнесу у найближчі роки та створення умов для її максимізації. Відтак, управлінські рішення щодо здійснення фінансово-господарської діяльності мають бути вартісно орієнтованими. Це означає, що дії керівництва підприємства мають бути спрямовані на покращення чинників, що впливають на формування вартості бізнесу.

Наразі зростає попит на послуги оцінювання вартості бізнесу, адже її визначення необхідне для розуміння різниці між припущенням про наявну вартість конкретного підприємства та її точним розрахунком. Ця сфера є складною, оскільки процес може бути якісним за умов оцінювання не лише матеріальних активів, що знаходяться у власності підприємства, а й майбутніх вигод. Процес оцінки вартості супроводжується певною кількістю помилок та неточностей, що пов'язано із суб'єктивністю розрахунків необхідних величин.

Оцінка бізнесу передусім важлива для керівників компанії. Вибір підходу та методу оцінки залежить від її мети й обмежень у використанні, що обумовлюються особливостями підприємства. Застосування різних підходів і методів до оцінки вимагає врахування різних аспектів діяльності підприємства, яке оцінюється. Жоден із підходів і методів не виключає, а навпаки доповнює один одного.

У літературних джерелах, нормативних актах наводяться численні принципи, яких слід дотримуватися при здійсненні оцінки вартості підприємства. До основних з них слід віднести такі принципи: заміщення, корисності, очікування, зміни вартості, ефективного використання, розумної обережності оцінок, альтернативності оцінок. В процесі оцінки вартості підприємств використовується значна кількість методів і способів такої оцінки. Окремі методи мають ряд модифікацій і різновидів, що створює додаткові складності при їх ідентифікації та використанні.

Саме оцінювання вартості компанії стає інструментом, який створює умови для своєчасного прийняття та коригування управлінських дій при коливання ринкової кон'юнктури. Також питання правильної оцінки вартості компанії може бути вирішальним у ситуації вирішення проблеми проводити фінансову санацію чи припиняти його діяльність. Для України актуальність цієї тематики пов'язана з тим, що оцінити вартість підприємства в країні з економікою, що розвивається, дуже складно.

Як свідчить зарубіжний та вітчизняний досвід оціночної діяльності, значну роль в процесі оцінки відіграє діагностика економічного, фінансового, господарського стану об'єкту оцінки. Процедура діагностики економічного та фінансового стану підприємства (бізнесу) в значній мірі базується на методах та підходах, що застосовуються у фінансовому та управлінському аналізі. При здійсненні оцінки вартості різних об'єктів діагностика їх фінансового стану дозволяє своєчасно визначити причини можливого виникнення кризової ситуації, прогнозувати подальший розвиток фінансових проблем.

Питанню міжнародних та національних стандартів оцінки вартості приділено небагато уваги. Методології оцінки вартості присвячено наукові праці таких вітчизняних та закордонних науковців як: Є. В. Мних, Н. Ф. Чеботарьов, Т. В. Калінеску, Ю. А. Романовська, В. Р. Курченко, А. Г. Грязнова, О. Д. Кирилов, Дж. Фішмен, Г. Кліффорд, К. Мерсер, Т. У. Хармс, М. В. Меєр, С. В. Валдайцев та інші. Але недостатньо уваги приділяється удосконаленню національних стандартів оцінки вартості як

бізнесу так і підприємств у відповідності до міжнародних стандартів та законодавства. Водночас в умовах динамічного розвитку економіки та безперервного впливу чинників на фінансово-господарську діяльність підприємств потребують певного корегування окремі теоретико-методичні положення оцінювання вартості капіталу підприємницьких структур, а також особливостей їх застосування в практиці функціонування підприємств.

Мета і задачі дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є систематизація основних теоретико-методичних положень оцінювання вартості капіталу суб'єктів господарювання, а також імплементація визначених методик у практику оцінювання вартості суб'єкта дослідження, а також розробка пропозицій щодо підвищення вартості підприємства. Визначена мета роботи зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити економічну сутність вартості підприємства та еволюцію підходів до її трактування;
- вивчити нормативно-правові та методичні підходи до оцінки вартості підприємств;
- охарактеризувати теоретичні аспекти та роль управління вартістю підприємства;
- здійснити аналіз фінансово-господарської діяльності суб'єкта дослідження;
- провести комплексну діагностику фінансового стану підприємства;
- оцінити вартість суб'єкта дослідження із використанням різних методів та порівняти отримані результати;
- визначити особливості розробки фінансово-економічної стратегії підприємства як головного інструменту його сталого розвитку;
- здійснити вивчення міжнародної практики оцінки вартості бізнесу та окреслити перспективи її імплементації в Україні;
- обґрунтувати напрямки підвищення вартості підприємства у контексті його стратегічного розвитку.

Об'єкт дослідження – особливості механізму оцінки вартості

підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні засади та практичні аспекти оцінювання вартості підприємств в системі фінансово-економічної стратегії його розвитку.

Методи дослідження. У дослідженні застосовано методи індукції та дедукції, загальнонаукові методи дослідження, що засновані на системному підході до розкриття теоретичних питань та методики оцінки вартості бізнесу. Методом причинно-наслідкового зв'язку досліджено міжнародні та європейські стандарти оцінки. Таблично-графічний метод використано для наочного відображення фактографічної інформації. Абстрактно-логічний метод, причинно-наслідкові зв'язки, опис, конкретизація й розрахунок застосовано для формування розрахунків та проведення аналізу показників діяльності; логічного узагальнення під час формулювання висновків.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробленні методичного інструментарію оцінювання вартості підприємства із використанням результатів аналізу ключових показників фінансового стану підприємств, визначенні напрямків удосконалення управління вартістю підприємства та детермінант збільшення вартості підприємства у стратегічній перспективі.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи магістра. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Основний текст кваліфікаційної роботи магістра викладено на 99 сторінках комп'ютерного набору, містить 23 таблиці, 16 рисунків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра становить 107 сторінок. Список використаних джерел налічує 75 найменувань і розміщений на 8 сторінках.

Характеристика суб'єкту дослідження (бази практики). Суб'єктом нашого дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю «ГКС УА» (далі - ТОВ «ГКС УА») - це багатогалузевий концерн, який об'єднує підприємства енергетичного комплексу, сільського господарства та

інвестиційну діяльність в інших галузях економіки. Наразі основним видом діяльності досліджуваного товариства є 68.20 - Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна. Підприємство є засновником 48 організацій та підприємств, частина із них сьогодні знаходяться на тимчасово окупованій території. ТОВ «ГКС УА» є правонаступником Товариства з обмеженою відповідальністю «Група компаній «Содружество». Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 588 750,00 грн. У юридичної особи ТОВ «ГКС УА» зареєстровано 3 торгових марки та 17 ліцензій.

Огляд джерел, що використані в роботі. У роботі використані законодавчі та нормативні документи України, навчальні посібники, підручники та монографії провідних вітчизняних і зарубіжних науковців і фахівців-практиків, періодична література, Інтернет-джерела, а також аналітична інформація науково-дослідних установ, фінансова звітність ТОВ «ГКС УА», статистичні матеріали Національного банку України.

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи магістра обговорено на 3 конференціях, зокрема: «Актуальні проблеми розвитку фінансової системи України в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів» (м. Хмельницький-Херсон, 2024 р.) та «Формування новітньої парадигми управління публічними та приватними фінансами в Україні» (м. Хмельницький-Херсон, 2024 р.), «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції» (м. Хмельницький-Херсон, 2024 р.).